



13 januari 2021

Uitgave van de Leido Academy, het thema-netwerk voor LevenLang Leren



Verwarring voorkomen s.v.p. rond mbo-5 en Associate degree (naar aanleiding van een 'internet-vertaling' van een voorstel van de CU)

U kent allemaal wel het volgende spelletje: Zet 20 mensen op een rij, fluister de eerste persoon een ingewikkelde boodschap in het oor, met het verzoek die ook al fluisterend door te geven aan degene die naast hem of haar staat. Lachen als je vervolgens aan nummer 20 vraagt wat de beginboodschap was. Altijd een garantie voor een stevige discussie als je dit met je eigen team op een heidag doet... Je merkt dat bepaalde zaken niet goed zijn begrepen, anders worden verwoord en veelal op geheel eigen wijze al fluisterend zijn geïnterpreteerd – om allerlei redenen.

Een dergelijk misverstand lijkt nu op een vergelijkbare wijze met veel ruis te gaan ontstaan met betrekking tot een voorstel dat de Christen Unie in haar verkiezingsprogramma heeft opgenomen. Dat idee betreft het mogelijk maken om in het mbo een niveau 5 op te nemen. We kennen de programma's tot en met mbo-4 en dan zou daar bovenop een traject worden gezet. Het wordt door de CU op zich heel kort, bondig en helder verwoord, dus met deze 'oorspronkelijke boodschap':

Verkiezingsprogramma ChristenUnie

MBO-niveau 5.

Er komt ruimte voor pilots met niveau 5 opleidingen binnen het MBO waarin specialisatie en verdieping vakmanschap centraal staat, specifiek in domeinen waar geen vervolgopleiding in het hbo beschikbaar is.

De CU wil derhalve gebruik gaan maken van het bestaan van het NLQF, het nationale raamwerk voor alle soorten onderwijskwalificaties. Dat raamwerk kent een niveau 5. Daar zijn in het formele register ervan naast de Associate degree (Ad) binnen het formele hbo ook al diverse niet-formele kwalificaties (opleidingen, scholingstrajecten, opleidingsprogramma's) te vinden zoals ze door private instellingen worden aangeboden. Dat kunnen allerlei soorten instellingen zijn, met daarbij ook aanbieders van formele opleidingen, maar het gaat vooral om organisaties die verbonden zijn aan branches, bedrijfstakken, beroepsverenigingen, bedrijfsacademies en andere in alle soorten en maten.

Men mikt als CU, met degenen die deze gedachte nu al hebben omarmd, op het gaan zoeken naar mogelijkheden om in het verlengde van mbo-4 speciale en verdiepende opleidingen te laten aanbieden als mbo-instellingen. Het moeten dan wel opleidingen zijn die niet al binnen het aanbod aan Ad-opleidingen te vinden zijn, mede omdat een Ad'er in principe verder kan gaan met een inhoudelijke bacheloropleiding. Het kan nu dus best al zo zijn dat een mogelijke Ad-opleiding niet wordt ingevoerd omdat het programma niet aan alle eisen kan voldoen¹.

¹ Binnen de huidige wetgeving mogen hogescholen al Ad-opleidingen ontwikkelen die op zichzelf staan, dus geen natuurlijk vervolg in een hbo-bacheloropleiding kennen. Daarbij kan ook worden meegenomen dat het programma meer dan 120 punten kent, dus meer maatwerk voor het ontvangende werkveld biedt.

Die niet-formele programma's kunnen of via het zgn. Nationaal Coördinatiepunt van het NLQF op niveau 5 worden geplaatst of men vraagt de SBB daarvoor een procedure te ontwikkelen die is daarvan is afgeleid. De overheid moet dan nog wel kijken naar zaken als 'doelmatigheid', 'accreditatie', 'borging van het niveau' en 'bekostiging' maar dan is men een aardig eind op weg. Wel is een aandachtspunt of iemand die aldus een mbo-5-diploma krijgt, kan doorstromen naar het hbo - hoe en met welke mogelijkheden, maar dan is verder uit te zoeken.

Maar vervolgens komt de CU-boodschap bij een volgende persoon terecht, in dit geval iemand van het digitale blad MBO.today. Deze wens wordt dan opgeblazen naar een journalistiek stuk.

MBO.today (7 januari)

ChristenUnie wil experiment voor niveau 5-opleidingen

De Christen Unie, op dit moment lid van de regeringscoalitie, wil dat mbo-scholen de mogelijkheid krijgen zelf niveau 5-opleidingen te verzorgen. Dergelijke opleidingen zijn tot nu toe voorbehouden aan het hbo.

Het pleidooi voor niveau 5-opleidingen is een opvallend punt in het nieuwe verkiezingsprogramma van de ChristenUnie. Sinds enkele jaren verzorgen hbo-scholen al niveau 5-opleidingen. Deze Associate Degree-programma's mogen zich in een grote populariteit verheugen. In 2019 startten zo'n 8.000 studenten met een niveau 5-opleiding. Dit aantal groeit jaarlijks met zo'n 25%. Bij deze opleidingen werken de hbo-scholen vaak nauw samen met mbo-scholen. Voor veel mbo-studenten die willen doorstuderen is de niveau 5-opleiding een uitkomst: er is sprake van verdieping, maar studenten hoeven niet een volledige hbo-opleiding te volgen.

Pilots

In het verkiezingsprogramma pleit de ChristenUnie voor een pilot, waarbij mbo-scholen de ruimte krijgen niveau 5-opleidingen te starten. Deze opleidingen zouden zich vooral moeten richten op verdieping en specialisatie. In eerste instantie zou het moeten gaan om domeinen waar geen vervolgopleiding in het hbo beschikbaar is. Op die manier wordt rechtstreeks concurrentie tussen mbo en hbo voorkomen. De pilot kan een eerste stap zijn op weg naar een model waarbij mbo-scholen ook zelf niveau 5-opleidingen aanbieden.

Het is hier dat de koppeling wordt gelegd met de Associate degree (kleine letter 'd') die we in het hbo al sinds 2006 kennen, dus zijnde een toevoeging aan hetgeen de CU aankaart. Het is op zichzelf prima dat wordt aangegeven dat de Ad goed loopt, het hbo er bepaalde doelgroepen mee weet te bereiken en dat deze vorm die mbo'ers de kans biedt om een hbo-diploma te behalen.

Het wordt tricky als in hetzelfde stuk tegelijkertijd wordt gesproken over niveau 5, Ad-opleidingen en mbo dat zelf niveau 5 kan gaan aanbieden. De goede lezer kan het wel overzien, maar de snelle verstaander kan al gauw alles op eenzelfde hoop gaan gooien.

Dat gebeurt dan ook als op de website van de Nationale Onderwijsgids een indikking plaatsvindt van hetgeen bij MBO.today staat:

Nationale Onderwijsgids (11 januari)

ChristenUnie pleit voor pilot met associate degrees in mbo

De ChristenUnie wil een pilot starten voor associate degree binnen de mbo-opleidingen. Dat staat in het nieuwe verkiezingsprogramma van de regeringspartij. Tot nu toe kent alleen het hbo een niveau 5-opleidingsniveau. Dit meldt MBO Today.

De tweejarige associate degree op het hbo wordt steeds populairder. De instroom nam vorig jaar toe met maar liefst 23,9 procent. Hierin werken hbo en mbo nauw samen.

De ChristenUnie pleit nu in haar verkiezingsprogramma voor een pilot, waarbij ook mbo-scholen de ruimte krijgen niveau 5-opleidingen te starten. Deze zouden zich dan vooral bezig houden met verdieping en specialisatie van de opleiding.

Om te voorkomen dat het mbo gaat concurreren met het hbo, is het de bedoeling dat het mbo opleidingen gaat aanbieden waarvoor geen vervolgopleiding in het hbo beschikbaar is.

Ziedaar, iemand die alleen dit stukje onder ogen krijgt en in deze hectische tijd de koppen snelt, wordt hiermee volledig op het verkeerde been gezet. Dat is toch jammer, lijkt ons.

(In de Annex nog een ministerieel bericht dat mogelijk de CU op deze gedachte heeft gebracht.)

Annex

Er wordt rond deze tijd in het parlement gesproken over het gaan gebruiken van een titel voor een specifieke groep mbo-studenten nl. 'Meester'. In een brief van 5 oktober is deze gedachte al door OCW onder de aandacht gebracht van de politici, om daarmee zelf ook aan de slag te kunnen gaan.

De titel te laten uitreiken door de mbo-instellingen is niet mogelijk, stelt de SBB – en dus ook de minister. Het is aan de werkgevers, de branches en andere organisatie binnen het werkveld, om dit te doen, op hun eigen voorwaarden en specifieke criteria.

Maar de minister heeft in het kader hiervan wel een aantal voorzetten in huis als het gaat om de doorgroei van mbo'ers naar een hoger niveau. Daarbij komt uiteraard niveau 5 met de Associate degree in beeld. Het is derhalve goed, als betrokkene bij deze opleiding, hiervan kennis te nemen, mede gelet op het voorstel van de CU in dit extra PamflAd. De meest interessante stukjes in de brief hebben we van **een kleur** voorzien.

Brief aan de TK - Meestertitel in het mbo / 5 oktober 2020

SBB heeft mij laten weten op basis van de ontvangen adviezen en interviews met experts vanuit onderwijs en bedrijfsleven, **geen mogelijkheden** te zien om het meesterschap te positioneren binnen het stelsel van mbo-opleidingen. De meestertitel is en blijft een initiatief van de branches en heeft betrekking op het excelleren in vakmanschap door ervaren professionals. De meestertitel is de hoogste erkenning binnen het vakmanschap. Dit sluit aan bij het advies uit 2012 dat SBB destijds over dezelfde vraag heeft uitgebracht. Studenten die afstuderen aan het mbo zijn beginnend beroepsbeoefenaars, in tegenstelling tot de **(zeer) ervaren beroepsbeoefenaars die de meestertitel mogen ontvangen**.

SBB constateert echter **wel** dat er, nog meer dan in 2012, mogelijkheden zijn voor een student om zich tijdens een mbo opleiding te **specialiseren** en te verdiepen in **vakmanschap**. Dit legt een stevige basis om na de initiële opleiding te kunnen doorgroeien en te excelleren in vakmanschap. Als voorbeeld worden de **excellentie-trajecten** genoemd en de **vakgerichte Associate Degree opleidingen (Ad's)**. In het advies doet SBB aanbevelingen om de verbinding tussen meesterlijk vakmanschap en het mbo-onderwijs verder te versterken.

Zo benoemt SBB dat deelname aan excellentietrajecten leidt tot meer zelfvertrouwen en een vergrote (beroeps)trots. Scholen hechten eraan dat deze trajecten voor alle niveaus voor studenten toegankelijk zijn: talentontwikkeling moet en kan beschikbaar zijn voor zowel niveau 2- als niveau 4-studenten. Er zijn inmiddels ook voorzichtige signalen van de erkenning van getuigschriften van excellentieprogramma's als meerwaarde op de arbeidsmarkt.

Voor verdiepende doorstroom zouden er meer vakgerichte Ad's moet worden aangeboden door mbo- en hbo-instellingen in samenwerking met het bedrijfsleven.

Voorts benoemt SBB de mogelijkheid voor inzet van keuzedelen. Studenten kunnen zich met keuzedelen specialiseren in een bepaald vakgebied of een verdieping van het vakmanschap zoeken. Tot slot adviseert SBB de positie van de praktijkopleider in de rol van leermeester te verstevigen en het meesterschap te gebruiken als stimulans voor leven lang ontwikkelen door dragers van meestertitels tijdens het initiële onderwijs in te zetten als ambassadeurs.

Vakgerichte Ad's maar **ook vakgerichte hbo-bacheloropleidingen** kunnen bijdragen aan een hoger niveau van vakmanschap. Mbo- en hbo-instellingen uit diverse regio's hebben aangegeven dat er meer behoefte is aan dergelijke verdiepende trajecten. Er is al veel mogelijk als het gaat om **samenwerking tussen mbo en hbo, ook bij de Associate Degree**. Zo kan een hogeschool ten behoeve van de onderwijskwaliteit een (groot) deel van de Ad-opleiding **laten verzorgen** door een mbo-instelling, zodat gebruik kan worden gemaakt van specifieke kennis, het netwerk en infrastructuur bij de mbo-instelling. Eind oktober verschijnt de monitor Associate Degree van SEO Economisch Onderzoek waaruit duidelijk zal worden hoe de Ad zich ontwikkelt. **Ik ga daarover verder in gesprek met de MBO Raad en de Vereniging Hogescholen**, ook om gezamenlijk te bezien welke behoefte er ligt voor meer verdiepende Ad trajecten en hoe de samenwerking tussen mbo en hbo daarbij verder kan worden bevorderd.